

NOVEMBER 1965 HÄFTE 9

Social- medicinsk tidskrift

FYRTIOANDRA ÄRGÅNGEN

Upprustning eller inte

Frågan om medicinal- och socialstyrelsernas framtida organisation är nu på remiss hos alla berörda parter.

Även om den rekommenderade sammanslagningen av de båda styrelserna till ett enda hälso- och socialvårdsverk framstår som det mest betydelsefulla resultatet av två statliga utredningars arbete, är en närmare analys av denna fusions förutsättningar högeligen påkallad. Härvid kommer remissinstansernas förmåga, omdöme och erfarenhet väl till pass. Man får hoppas, att det tryck som till sist föranlett en väsentlig förlängning av remisstiden kan tydas som ett gott tecken på, att man inser problemens vidd och att ett grundligt studium därför sker.

Det gäller bl. a. att observera de förändrade förutsättningar som nu och för överskådlig tid framåt måste accepteras som fundamentala i förvaltningen av alltmera och alltflera specialiserade samhällsområden. I dag räcker det inte längre att ha rätt och makt att *tycka* så eller så eller att i vått och torrt följa politiska program och direktiv. Sak-

kunskapens inflytande måste tillgodoses. Den administrativa apparaten får lov att rätta sig där- efter och inte tvärtom.

Medicinalstyrelse- (MCA) utredningen har gjort sig stor möda att basera sina förslag på hållbara argument. I en del hänseenden tycks de också vara bärande, men i andra väsentliga frågor har utredningen tydligen varit så beroende av direktiv och andra hänsyn att trångmålen lett till ohållbara förslag, dåliga kompromisser eller redan från början underminerade konstruktioner.

Det är inget tvivel om att tiden nu är mogen för att sammanföra socialvårdens och medicinalväsens centrala och lokala funktioner. Redan alltför länge har den administrativa klyftan varit till förfång och krångel i många hänseenden, inte minst för enskilda människor. De omfattande och djupgripande konsekvenser som sammanslagningen kommer att medföra ekonomiskt och administrativt inom samhället i stort har utredningen ej berört. För kommunala huvudmän och statsmakter återstår här ett svårt problemkomplex att lösa.

Men direktiven rörande *medicinalstyrelsens organisation* utgick helt oberoende härav. Under tidernas lopp har detta centrala verk belastats med snabbt ökande och alltmer differentierade uppgifter — en oavvislig följd av den dynamiska utvecklingen. Men anslagen har varit alltför njugga. Det är statsmakter och huvudmän som gemensamt bär ansvaret för en successiv paralysering av medicinalstyrelsens verksamhet och auktoritet och inte ett antal överarbetade medicinalråd och andra tjänstemän. De tillskott av sido- och överordnade myndigheter, nämnder och andra organ som uppstått har inte endast tjänat att avlasta styrelsen arbetsuppgifter utan har samtidigt bidragit att uppluckra myndighetens ställning som högsta sakkunnigorgan inom medicinalväsendet. Den konstellation av mer eller mindre självständiga och överordnade instanser som enligt MCA:s förslag, eller oberoende därav, även i framtiden skall bestå, ger ett intryck av bristande administrativ stringens och skapar farhågor för allvarliga komplikationer i verksamheten.

Trots de uppenbart stora ansträngningar som gjorts av utredningen att enligt särskilt bemyndigande differentiera uppgifterna mellan MS, SJURA och CSB (se bl. a. referat på annan plats) är risken för kompetenskonflikter och tvister om gränsområden påtaglig. Den debatt, som förts om dessa självständiga organs verksamhet stärker farhågorna. Till detta kommer det för MS betydelsefulla faktum, att ytterligare en stor departemental sjukvårds-

delegation med uppgifter, som helt eller delvis faller inom verkets administrationsområde, tillskapat under det sista året. Det finns anledning återkomma bl. a. till detta.

Om dessa företeelser ses i samband med MCA-utredningens egna förslag om ny styrelseform, intern upprustning och stärkning av dess auktoritet, tycks utsikterna för ämbetsverket att i framtiden hävda sig bli ännu mycket mindre än de är nu.

Till allt annat anmärkningsvärt måste det framhållas att MCA-förslagets degradering av medicinalråden till icke beslutsberättigade konsulter utan egna kansliresurser innebär ett ominöst steg tillbaka, när det gäller rationell administration av ett så betydelsefullt specialområde av samhällets service som hälso- och sjukvården är. Det vore detsamma som en bankruttförklaring och stick i stäv emot en självklar ordning i andra länder att frånhända sig tillgång till bästa tänkbara läarkrafter i ansvarig ställning och med avgörande beslutsbefogenheter inom respektive områden. Rimligtvis bör god administrativ rådgivning och medverkan kunna lämnas av den MS-avdelning som föreslagits härför. Dessutom innebär MCA-förslagets oroväckande defaitism beträffande rekryteringen av läkare till rådsbefattningarna en allvarlig påminnelse om behovet av organiserad utbildning för högre administrativa chefer inom hälso- och sjukvården och för läkarnas del att en specialitet i administrativ medicin snarast kommer till stånd.